

**UCHWAŁA NR XIII/219/2020
RADY MIASTA GLIWICE**

z dnia 13 lutego 2020 r.

**w sprawie przyjęcia "Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Miasta Gliwice
na lata 2020-2025"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.) w zw. z art. 92 ust. 1 oraz ust. 2 i 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 511 z późn. zm.) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.) na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miasta Gliwice
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć „Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Miasta Gliwice na lata 2020-2025” w brzmieniu według załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gliwice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Gliwice

Marek Pszonak

Załącznik do Uchwały Nr XIII/219/2020

Rady Miasta Gliwice

z dnia 13 lutego 2020 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
DLA MIASTA GLIWICE NA LATA 2020-2025**

I. Wprowadzenie

Niepełnosprawność wymaga wsparcia, umożliwiającego osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym poprzez różnorodne formy aktywizacji zawodowej i społecznej. Pojęcie rehabilitacji osób niepełnosprawnych zakłada jak najpełniejszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za proces rehabilitacji włączając w ten proces środowiska samych osób niepełnosprawnych. Podejmowane działania mają na celu wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, a także przeciwdziałanie dyskryminacji i zjawisku ich wykluczenia społecznego.

Opracowanie programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest zadaniem wynikającym z art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który stanowi, że program ten winien obejmować działania w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Miasta Gliwice na lata 2020-2025 stanowi kontynuację działań na rzecz osób z niepełnosprawnością, jakie zostały wytyczone Miejskim Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Miasta Gliwice na lata 2014-2019.

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych dla Miasta Gliwice na lata 2020-2025 zgodny jest z założeniami „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Gliwice na lata 2016–2025” oraz wpisuje się w „Strategię Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022”. Podstawą zapisów programu są także: „Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2017-2022”, założenia „Karty Praw Osób Niepełnosprawnych” oraz „Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych”.

Program został przygotowany w oparciu o przeprowadzoną w 2019 r. „Diagnozę potrzeb osób z niepełnosprawnościami w Gliwicach”. Dokument ten został opracowany na podstawie konsultacji z instytucjami i placówkami realizującymi w mieście zadania na rzecz osób niepełnosprawnych m.in.: Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Miejskim Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Gliwickim Centrum Organizacji Pozarządowych, Środowiskowym Domem Samopomocy, Warsztatami Terapii Zajęciowej. W badaniu brały udział również wytypowane stowarzyszenia zajmujące się tematyką niepełnosprawności oraz wybrane wydziały Urzędu Miejskiego. W badaniu uczestniczyło także 487 osób niepełnosprawnych poprzez wypełnienie ankiety zgłaszanych potrzeb.

Opinie partnerów na temat dotychczasowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, możliwych form współpracy, a także informacje o obszarach deficytowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, były podstawą do wytyczenia celów i określenia przedsięwzięć zawartych w programie.

II. Podstawy prawne programu:

- ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 511 z późn. zm.),
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.),
- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.),
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.),
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.),
- ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1696),
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169),
- uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (Monitor Polski Nr 50 z 1997 r. poz. 475),
- uchwała Sejmu RP z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (Monitor Polski z 2012 r., poz. 991).

Ponadto w wielu aktach prawnych znajdują się zapisy dotyczące ulg i preferencji dla osób niepełnosprawnych.

III. Adresaci programu:

1. adresaci bezpośredni – osoby niepełnosprawne z terenu miasta Gliwice, rodziny i opiekunowie osób niepełnosprawnych,
2. adresaci pośredni – wszyscy mieszkańcy Gliwic, instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką niepełnosprawności w mieście.

IV. Podmioty realizujące program:

1. Urząd Miejski w Gliwicach,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach,
3. Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach,
4. Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych,
5. Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach,
6. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Gliwicach,
7. organizacje pozarządowe,
8. placówki edukacyjne,
9. instytucje kultury i sportu,
10. warsztaty terapii zajęciowej,
11. związki pracodawców i pracodawcy,
12. spółki miejskie,
13. pozostali partnerzy działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

V. Źródła finansowania:

- budżet miasta Gliwice,
- środki własne podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- PFRON,
- inne źródła.

VI. CEL STRATEGICZNY, CELE OPERACYJNE I PRZEDSIĘWZIĘCIA PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY

Tworzenie społecznych, zawodowych i materialnych warunków dla podniesienia jakości życia niepełnosprawnych mieszkańców Gliwic oraz ograniczanie zjawiska ich wykluczenia społecznego

CEL OPERACYJNY 1

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zakresie edukacji

Przedsięwzięcia:

1. Organizacja zajęć rewalidacyjnych i rehabilitacyjnych dla uczniów zgodnie z zaleceniami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
2. Inicjowanie działań w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka niepełnosprawnego.

3. Organizacja transportu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do placówek oświatowych.
4. Doskonalenie nauczycieli w zakresie kształcenia osób niepełnosprawnych oraz nowatorskich form pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną.
5. Wzbogacanie placówek kształcenia osób niepełnosprawnych w sprzęt i pomoce dydaktyczne usprawniające proces dydaktyczny uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
6. Inicjowanie działań nakierowanych na rodziców i opiekunów prawnych uczniów niepełnosprawnych poprzez szkolenia, terapię, grupy wsparcia.

Mierniki:

- liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć rewalidacyjnych i rehabilitacyjnych do ogólnej liczby uczniów niepełnosprawnych,
- liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w stosunku do liczby dzieci, które otrzymały opinie w tym zakresie,
- wskaźnik udziału dzieci i młodzieży korzystającej z transportu organizowanego dla osób niepełnosprawnych do ogólnej liczby dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie kształcenia dzieci niepełnosprawnych,
- wskaźnik udziału niepełnosprawnych uczniów korzystających ze specjalistycznego poradnictwa do ogólnej liczby uczniów niepełnosprawnych,
- liczba placówek, które wzbogaciły wyposażenie o dodatkowy sprzęt i pomoce dydaktyczne usprawniające proces dydaktyczny uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- liczba szkoleń, warsztatów, grup wsparcia dla rodziców i opiekunów uczniów niepełnosprawnych.

CEL OPERACYJNY 2

Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rynku pracy

Przedsięwzięcia:

1. Prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia.
2. Inicjowanie oraz realizacja programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
3. Prowadzenie specjalistycznych usług pośrednictwa pracy dla osób niepełnosprawnych.
4. Wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w formie specjalistycznego poradnictwa zawodowego.
5. Organizacja szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych zgodnych z potrzebami rynku pracy.
6. Realizacja form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON.
7. Wspieranie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne.
8. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród pracodawców.
9. Kontynuacja i rozwój działań w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w ramach działań Gliwickiego Zakładu Aktywności Zawodowej.

Mierniki:

- odsetek bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy do ogólnej liczby osób zarejestrowanych w PUP,
- liczba programów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w tych programach,
- wskaźnik osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę do ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP,

- odsetek osób niepełnosprawnych korzystających z pośrednictwa pracy i specjalistycznego poradnictwa zawodowego do ogólnej liczby zarejestrowanych w PUP osób niepełnosprawnych,
- liczba niepełnosprawnych skierowanych na szkolenia zawodowe,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z form aktywizacji zawodowej finansowanych ze środków PFRON,
- liczba zgłoszeń o podjęciu działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne,
- liczba organizowanych targów i giełd pracy dla osób niepełnosprawnych, inne działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- liczba osób objętych rehabilitacją zawodową przez Gliwicki Zakład Aktywności Zawodowej.

CEL OPERACYJNY 3

Zapewnienie wsparcia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom

Przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie kompleksowej pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, obejmującej wsparcie w zakresie rzeczowym, finansowym i psychologicznym.
2. Organizowanie systemu usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Inicjowanie tworzenia ośrodków wsparcia: środowiskowych domów samopomocy, dziennych domów pomocy społecznej i mieszkań chronionych.
4. Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia opieki wytchnieniowej.
5. Wspieranie programów usamodzielniania osób niepełnosprawnych.
6. Tworzenie warunków do korzystania przez osoby niepełnosprawne z profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych pojawiających się w związku z niepełnosprawnością oraz niesienie pomocy psychologicznej osobom niepełnosprawnym.
7. Podejmowanie działań w zakresie koordynacji usług na rzecz osób niepełnosprawnych.
8. Opracowanie modelu współpracy między instytucjami i jednostkami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
9. Wspieranie działań zmierzających do sukcesywnej likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się oraz barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Mierniki:

- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poszczególnych usług pomocy społecznej,
- liczba ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług ośrodków wsparcia,
- liczba osób niepełnosprawnych/opiekunów objętych pomocą w ramach opieki wytchnieniowej,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach usamodzielniania,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych oraz pomocy psychologicznej,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym zapewniono indywidualną pomoc w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

CEL OPERACYJNY 4

Tworzenie warunków aktywności osób niepełnosprawnych jako podstawy integracji społecznej

Przedsięwzięcia:

1. Wspieranie rozwoju usług asystenta osoby niepełnosprawnej.
2. Inicjowanie modelu aktywnego stylu życia osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w kulturze, rekreacji i sporcie.
3. Współfinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.
4. Wspieranie działań na rzecz rozwoju umiejętności społecznych osób niepełnosprawnych poprzez organizację szkoleń, warsztatów i konferencji.
5. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w różnych formach rehabilitacji na każdym etapie życia.

Mierniki:

- liczba asystentów działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- liczba imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba szkoleń, warsztatów, konferencji oraz programów rehabilitacyjnych dotyczących umiejętności społecznych osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w różnych formach rehabilitacji.

CEL OPERACYJNY 5

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i tworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz osób niepełnosprawnych

Przedsięwzięcia:

1. Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych na potrzeby planowania oferty usług we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
2. Tworzenie i realizacja programów i projektów dotyczących problematyki niepełnosprawności przy współudziale środowiska osób niepełnosprawnych.
3. Wspieranie szkoleń osób działających na rzecz lub w imieniu osób niepełnosprawnych.
4. Udzielanie organizacjom pozarządowym wsparcia finansowego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji imprez okolicznościowych, konferencji i innych spotkań związanych z tematyką niepełnosprawności.

Mierniki:

- liczba programów i projektów dotyczących problematyki niepełnosprawności zrealizowanych przy współudziale środowiska osób niepełnosprawnych,
- liczba osób przeszkolonych do pracy na rzecz osób niepełnosprawnych,
- liczba oraz kwota dotacji udzielonych z budżetu miasta organizacjom pozarządowym realizującym zadania w dziedzinie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- liczba konferencji, spotkań i innych imprez okolicznościowych związanych z problematyką niepełnosprawności.

CEL OPERACYJNY 6

Zapewnienie kompleksowej i dostępnej informacji związanej z niepełnosprawnością

Przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom oraz osobom zainteresowanym problematyką niepełnosprawności dostępu do informacji poprzez punkty informacyjne i koordynacyjne.
2. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych przez instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się problemami niepełnosprawnych.
3. Współdziałanie w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym pełniejszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym porad prawnych.
4. Rozbudowa informacyjnej strony internetowej poświęconej tematyce niepełnosprawności.

Mierniki:

- liczba punktów informacyjnych i koordynacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba programów edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych mających na celu podnoszenie ich świadomości dotyczącej przysługujących uprawnień, a także ich potencjału i wkładu w życie społeczności lokalnej,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa, w tym porad prawnych.

CEL OPERACYJNY 7

Przeciwdziałanie dyskryminacji i realizacja praw osób niepełnosprawnych

Przedsięwzięcia:

1. Realizacja programów mających na celu kształtowanie wśród mieszkańców miasta, w szczególności dzieci i młodzieży, postaw sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.
2. Wspieranie aktywności i samoorganizacji środowisk osób niepełnosprawnych.
3. Wdrażanie inicjatyw na rzecz zmiany społecznego wizerunku osoby niepełnosprawnej oraz przestrzegania praw obywatelskich osób niepełnosprawnych.

Mierniki:

- liczba programów mających na celu kształtowanie wśród mieszkańców miasta, w szczególności dzieci i młodzieży, postaw sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi,
- liczba inicjatyw dotyczących zmiany społecznego wizerunku osoby niepełnosprawnej oraz przestrzegania praw obywatelskich osób niepełnosprawnych.

CEL OPERACYJNY 8

Dostępność przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych

Przedsięwzięcia:

1. Wspieranie działań zmierzających do dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych przez likwidowanie barier architektonicznych.
2. Ograniczenie barier transportowych, w tym w systemie transportu publicznego.
3. Realizacja działań zmierzających do zapewnienia dostępności cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom niepełnosprawnym.
4. Stosowanie w działaniach miasta zasady projektowania uniwersalnego.

Mierniki:

- liczba obiektów miejskich, w których podjęto działania na rzecz dostosowania przestrzeni pod kątem architektonicznym do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- liczba podjętych działań zmierzających do likwidacji barier transportowych,
- liczba pracowników Urzędu Miejskiego oraz miejskich jednostek organizacyjnych przeszkolonych w zakresie obsługi klienta z niepełnosprawnością,
- liczba prowadzonych postępowań przetargowych z zastosowaniem zasad projektowania uniwersalnego.

VII. Oczekiwane rezultaty programu

Głównym założeniem realizacji programu jest poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, edukacji oraz rynku pracy. Ponadto planuje się, że poprzez podjęcie ujętych w programie działań uzyskane zostaną następujące rezultaty:

- ułatwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnego funkcjonowania,
- ograniczenie zjawiska marginalizacji osób niepełnosprawnych,
- podniesienie wiedzy o problemach osób niepełnosprawnych wśród społeczności lokalnej,
- zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji,
- przełamanie barier psychologicznych i świadomościowych związanych z niepełnosprawnością.

VIII. Monitoring programu

Monitoring będzie polegał na ocenie skuteczności działań określonych w programie i umożliwieniu dokonywania niezbędnych zmian. Na monitoring programu składać się będą następujące działania:

- gromadzenie danych statystycznych oraz informacji dotyczących realizacji programu,
- analiza danych i informacji,
- ocena stopnia wykonania przyjętych założeń,
- analiza przyczyn rozbieżności między założeniami a stanem faktycznym oraz identyfikacja sfer wymagających zmiany działań,
- planowanie ewentualnych zmian w programie oraz wdrożenie zmodyfikowanych działań,
- sporządzenie raportu z całości realizacji programu.

Planuje się także działania informacyjno-promocyjne dotyczące programu, które będą miały na celu dotarcie z informacjami o programie do partnerów oraz potencjalnych beneficjentów, kształtowanie pozytywnego obrazu przedsięwzięcia, jak również wywołanie zainteresowania proponowanymi w programie działaniami. Promocja prowadzona będzie na każdym etapie realizacji programu.

IX. Postanowienia końcowe

Nadzór nad realizacją programu wykonuje Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych. Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych roczne informacje z realizacji programu będą przekazywane wojewodzie. Końcowe sprawozdanie zostanie umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gliwicach.